

	СИЛАБУС ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ	
	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
	Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
	Спеціальність	012 Дошкільна освіта
	Освітня програма	Дошкільна освіта
	Вид дисципліни	обов'язкова
	Рік підготовки, семестр	рік – 4; семестр – 7
	загальна кількість годин/кредитів	90 год/ 3 кредити
	Мова викладання	українська
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
ПІБ викладача	Кушнір Світлана Петрівна	
Кафедра	теорії, технологій і методик дошкільної освіти	
Посада	доцент кафедри	
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук	
Вчене звання	доцент	
Наукові профілі	Посилання на Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=13cc6dAAAAAJ&hl=ru	
Адреса кафедри, № кабінету (викладацької)	вул. Валентинівська, 2.	
Контактна інформація викладача:	0992499128	
2. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
Політика навчальної дисципліни будується у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди» і закріплена Програмою навчальної дисципліни. Кожен викладач висуває здобувачам вищої освіти систему вимог, правил поведінки студентів на заняттях, взаємин із викладачем, іншими студентами. Вона включає такі базові вимоги: - не пропускати лекції та семінарські заняття, про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь; - регулярно переглядати лекційний і практичний матеріал; - здавати й захищати самостійні роботи та завдання у визначені терміни; - системність і регулярність роботи здобувача вищої освіти з навчальною і науковою літературою; - обов'язковою є присутність здобувача на модульному та підсумковому контролях. Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж <u>60</u> за всіма курсами протягом кожного семестру. Якщо накопичувальний бал нижче <u>60</u> балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований.		
Пререквізити навчальної дисципліни	Передумовами вивчення дисципліни є компетентності сформовані при вивченні курсів «Вступ до спеціальності», «Дитяча та педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Педагогіка дошкільна», «Здоров'я та безпека людини», «Основи медичних знань», «Педагогіка раннього дитинства», «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність». OK1, OK6, OK8, OK9, OK11, OK13, OK15, OK23	
3. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
Призначення дисципліни	навчальної	Програма обов'язкової навчальної дисципліни <i>Теорія і методика фізичного виховання</i> складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань <u>01 Освіта/ Педагогіка</u> , спеціальності <u>012 Дошкільна освіта</u> .
Мета вивчення навчальної дисципліни	Засвоєння здобувачами основ професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку, оволодіння майбутніми педагогами системою знань у галузі теорії і	

	методики фізичного виховання, практичними вміннями та навичками з організації та проведення активних форм роботи з фізичної культури, забезпечити кваліфікаційну компетентність майбутніх фахівців у збереженні та зміцненні здоров'я дітей раннього та дошкільного віку.
Завдання вивчення навчальної дисципліни	• оволодіння майбутніми педагогами основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни; • формування інтересу до навчання дисципліни, усвідомлення пріоритетності здійснення фізичного виховання дітей; • формування у здобувачів практичних умінь і навичок виконання фізичних вправ, проведення організаційних форм роботи з фізичного виховання; • забезпечення оптимальних умов навчання, діяльності та відпочинку дітей дошкільного віку; • розвивати прагнення здобувачів до самонавчання, самовдосконалення, постійного професійного розвитку з урахуванням сучасної трансформації освіти та науки. • створення умов для формування у бакалаврів певних знань, умінь з основ навчання, виховання дітей раннього та дошкільного віку, досягнення майбутнім вихователем компетентностей високого професійного рівня, що відповідає державним та європейським вимогам працівника дошкільної освіти, розуміння ролі та значення виховання особистості в становленні людини. • сформувати у здобувачів уявлення про процеси вдосконалення в дошкільній освіті, специфіку впровадження інноваційних технологій в освітній процес; • сформувати практичні навички використання освітніх технологій, ресурсів у практику роботи закладів дошкільної освіти для розв'язання освітніх, виховних та інших задач дошкільної освіти; • розвивати прагнення здобувачів до самонавчання, самовдосконалення, постійного професійного розвитку з урахуванням сучасної трансформації освіти та науки.
4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ	
Сформовані компетентності	Загальні ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю і невизначеністю умов. ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних

	СК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага). СК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності. СК-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку. ПРН 2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій. ПРН 4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку. ПРН 6. Установлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами. ПРН-7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності. ПРН-8. Уміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном освіти та розумним пристосуванням. ПРН-9. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти. ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці. ПРН-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю. ПРН-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей. ПРН 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності. ПРН-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію та

	розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- та соціально зорієнтоване спілкування з батьками. ПРН-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього дошкільного віку. ПРН-20. Ураховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку. ПРН-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації та адаптації дітей раннього дошкільного віку. ПРН-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього дошкільного віку.
--	---

5. СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОБУТИХ НАВИЧОК

Освіта, наука, практична професійна діяльність.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесні методи (лекції (традиційна); лекції у формі «Перевернутий клас»; дискусії; аналіз педагогічних ситуацій і педагогічної документації);

■ Практичні методи (практичні заняття у малих групах; педагогічні ігри; ділові ігри);

■ Наочні методи (показ виконання вправ і рухів; спостереження за фізичним розвитком дітей під час практики в ЗДО; моніторинг: аналіз рухової активності дітей; аналіз педагогічної документації: візуальне вивчення планів занять чи звітів ЗДО як прикладів).

■ Робота з навчально-методичною літературою (самостійна робота студентів з книгою: конспектування джерел; відповідь на запитання за змістом опрацьованої літератури – письмові).

■ Відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (аналіз педагогічних ситуацій: перегляд відео з прикладами занять у ЗДО; самостійні роботи з розроблення практичних та навчальних матеріалів для роботи у ДНЗ: створення мультимедійних презентацій чи відеоінструкцій для занять з фізичного виховання).

■ Самостійна робота (вирішення педагогічних завдань: розробка планів занять чи комплексів вправ, ігор тощо); самостійні роботи з розроблення практичних та навчальних матеріалів для роботи у ДНЗ; виконання завдань портфоліо; тестування)

■ Індивідуальна науково-дослідна робота (завдання) здобувачів вищої освіти (самостійна робота під час курсової роботи; анкетування; моніторинг; обстеження)

■ Інтерактивні методи (метод «мозкового штурму»; метод «пила» (jigsaw); метод «акваріум»; педагогічні та ділові ігри)

7. ЗМІСТ ТА ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми/розділу дисципліни	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
ЗМ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ Тема 1.1. Предмет та основні питання теорії і методики фізичного виховання дітей від народження до шести років.	0,2	0	-	2
Тема 1.2. Мета, завдання та засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку	0,2	0	-	2

Тема 1.3. Основи навчання та розвитку дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання	1,5	2	-	2
Тема 1.4. Вікові та індивідуальні особливості дітей раннього та дошкільного віку. Особливості фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми з вадами фізичного розвитку, ООП. Інклюзивні підходи	0,1	0	-	4
ЗМ 2. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ Тема 2.1. Гімнастика у навчанні дітей фізичних вправ	1	4	-	4
Тема 2.2. Методика навчання основним рухам	1	4	-	4
Тема 2.3. Рухливі ігри та українські народні рухливі ігри. Особливості методики проведення	0	1	-	2
Тема 2.4. Вправи спортивного характеру. Ігри з елементами спорту. Методика проведення	2	1	-	4
ЗМ ІІІ. ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ Тема 3.1. Фізичне виховання дітей раннього віку	0	2	-	4
Тема 3.2. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня	2	2	-	4
Тема 3.3. Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах навчального закладу	1	2	-	4
Тема 3.4. Забезпечення рухової активності дошкільників у повсякденному житті	1	4	-	4
ЗМ ІV. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Тема 4.1. Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО. Організація та керівництво системою фізичного виховання в ЗДО. Створення умов у ЗДО для фізичного виховання дітей	2	2	-	10
Тема 4.2. Зв'язок сім'ї, ЗДО та ЗНЗ у роботі з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку	0	0	-	4
8. КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ				

Методика оцінювання повинна ґрунтуватися на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації.

Шкала оцінювання здобувачів за системою ECTS		
Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	74 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 73 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень балів знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
ФОРМА КОНТРОЛЮ		іспит

Розподіл рейтингових балів за видами контролю			
Назва виду діяльності та форми контролю	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за вид роботи
Відвідування лекцій	0	0	0
Робота на практичному занятті	2,5	12	30
Виконання завдань для самостійної роботи (здача портфоліо за модулями)	Варіюється в залежності від кількості і ваги завдань	4	25
Модульний контроль	5	1	5
Іспит	40	1	40
Виконання курсової роботи (за бажанням здобувача)	100	1	100
Максимальна кількість балів протягом семестру:			100

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку. навч. посіб. 3-тє вид., стер. Суми: Університетська книга, 2024. 428 с.

2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В.М. Вертугіна, К.І. Волинець, Ю.О. Волинець, Л.В. Гаращенко, Т.Ю. Головатенко, Н.М. Голота, О.А. Іваненко, І.І. Карабаєва, О.В. Коваленко, Л.В. Козак, І.В. Кондратець, С.Г. Кондратюк, О.В. Котенко, О.Д. Літіченко, О.В. Лобода, М.А. Машовець, О.А. Половіна, А.О. Прядко, Т.О. Пономаренко, І.Є. Товкач.К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/31897/1/Programa_DUTUNA_KDO_2020.pdf

3. Єфименко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 52 с. URL: <https://f.osvita.city/file/54/programakazkova-fizkulturaefimenko.pdf>
4. Чалий В. Ю., Соколюк О. В., Козарь С. С. Рухливі ігри, естафети та спортивні свята в процесі фізичного виховання : теорія та практика : навчально-методичний посібник. Харків : Харківський коледж Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, 2019. 154 с. URL: <https://elib.sclnau.com.ua/pdf/previewPDF/312>
5. Чижик Т. Г., Потоцька Т. Ф. Фізична підготовка дітей передшкільного та молодшого шкільного віку у контексті Нової української школи: монографія. Миколаїв: Іліон, 2020. 130 с. URL: <https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/monografiya-Chizhik-1.pdf>

Допоміжна

1. Гарашенко Л. В. Забезпечення здоров'язбережувального характеру фізичного виховання дітей дошкільного віку: пошук механізмів / Л. В. Гарашенко // Молодий вчений. - 2017. - № 3.2. - С. 80-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_3.2_20
2. Гарашенко, Лариса Василівна (2012) *Фізкультура на повітрі: здоров'язбережувальний підхід* Дошкільне виховання, 5 (849). с. 28-31. – С. 28-32
3. Гігієнічна організація рухового режиму дітей дошкільного віку // Дошкільне тіловиховання. Вплив рухової активності на здоров'я дитини дошкільного віку. / Автори-упорядники: Л. В. Калуська, З. В. Калуський, М. М. Гуменюк. - Тернопіль: Мандрівець, 2008. - 184 с.
4. Денисенко Н. Навчаємо оздоровчих технологій / Н. Ф. Денисенко // Дошкільне виховання. - 2010. - №1. — С. 14-18.
5. Денисенко Н.Ф. Через рух до здоров'я дітей : навч.-метод. посібник / Н.Ф. Денисенко, О.П. Аксьонова. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 88 с.
6. Дмитренко Т.І. Руховий режим у дитячому садку / Т.І. Дмитренко. - К.: Рад. школа, 1980. - 96 с.
7. Дорошенко В. Баскетбол на весь рік // Палітра педагога. – 2010. - № 1. – С. 27.
8. Дошкільне тіловиховання. Вплив рухової активності на здоров'я дитини дошкільного віку. / Автори-упорядники: Л. В. Калуська, З. В. Калуський, М. М. Гуменюк. - Тернопіль: Мандрівець, 2008. - 184 с.
9. Здоровий малюк: Програма з фізичної культури для дітей від народження до трьох років для батьків та вихователів дошкільних закладів / Укл. Е.С. Вільчковський. - К.: ІЗМН, 1997. - 40 с.
10. Іншакова І.Є. Інноваційні оздоровчі технології у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Випуск 77. С. 245–248. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/77/77_2024.pdf
11. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку “Соняшник” / Л. В. Калуська. — Вид. 3-тє, доп.. — Тернопіль : Мандрівець, 2023. — 210 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf>
12. Кушнір С. П. Інноваційні підходи в галузі фізичного виховання дошкільників / С. П. Кушнір // Сучасні педагогічні та психологічні науки: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: Матеріали міжнародної науково – практичної конференції, 5 вересня 2014 р. – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2014. – С. 74 – 77.
13. Настільний теніс. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в настільний теніс / Авраменко О.М., Дроздюк В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н.І.- Суми, 2015.
14. Огірко І. Особливості занять із туризму як засобу фізичного виховання дошкільнят / Ігор Огірко, Світлана Похмурська // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві, Т. 2: зб. Наук. Праць 2008. – С. 203-206. <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/1425>
15. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / За ред.. Г. С. Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 320 с.
16. Організація оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі / Укл. Л. А. Швайка.- Харків : Основа, 2008.- 253 с.

17. Пангелова, Н., & Бухтєєв, А. (2025). ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ. *Sport Science Spectrum*, 1, 69-76. <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-1-10>
18. Поліщук В. В. Розвиток рухових і розумових здібностей дітей 5-го і 6-го років життя в процесі фізичного виховання засобами дошкільного туризму : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / В. В. Поліщук; Львів. держ. ун-т фіз. культури. - Л., 2008. - 20 с.
19. Поліщук О.В. Педагогічні технології супроводження процесу фізичного виховання дітей дошкільного віку. - Умань: СПД Жовтий, 2008. - 144 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/417119.pdf
20. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років “Оберіг”. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 160 с. URL: <https://f.osvita.city/file/61/programaoberig.pdf>
21. Система роботи з психофізичного розвитку дитини: Посібник / Авт.-упоряд. В.В. Ефремова.- Тернопіль, 2009. – 160 с.
22. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Навчальний посібник / Вільчковський Е. С., Курок О. І. – [Для студентів дошкільних факультетів педагогічних ВНЗ]. – К. : Университетская книга, 2008. - 426 с.
23. Цвєг С.Ф. Спортивні ігри та розваги дошкільнят / С.Ф. Цвєг . – К., 1990. – 78 с.
24. Шевченко В. М.Методичні рекомендації з фізичного розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху / В. М. Шевченко. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 48 с. <https://lib.iitta.gov.ua/7731/>
25. Шкіряний м'яч. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол / Дяконова Н.С., Дроздюк В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н.І. - Суми, 2015.
26. Gomes, S., Antunes, R., Sales, I., Marques, R., & Oliveira, A. (2024). Enhancing Autonomy in Preschoolers: The Role of Motor Games in Development. *Education Sciences*, 14(5), 524. <https://doi.org/10.3390/educsci14050524>
27. Huliuk N., Pasichniak L., Palchuk M. *Expediency of using physical education means in the educational process of preschool-aged children with speech disorders*. Theory and Practice of Physical Culture and Sports, 2024. Vol. 3, № 1, pp. 42-49. URL: <https://tppcs.com.ua/article/read/expediency-of-using-physical-education-means-in-the-educational-process-of-preschool-aged-children-with-speech-disorders>
28. Lewis Presser, A. E., Braham, E., & Vidiksis, R. (2025). Enhancing Preschool Spatial Skills: A Comprehensive Intervention Using Digital Games and Hands-On Activities. *Education Sciences*, 15(6), 727. <https://doi.org/10.3390/educsci15060727>
29. Milenković D., et al. *Relation Between Physical Abilities and Fundamental Motor Skills in Preschoolers*. Theory and Methods of Physical Education, 2022. Vol. 4, № 15. 10 с. URL: <https://tmfv.com.ua/journal/article/view/1900>
30. ***Rae Jacobson ADHD and Exercise. Studies show that even half an hour a day can help kids function better and feel better*** <https://childmind.org/article/adhd-and-exercise/>

Інформаційні ресурси

1. CDC (Centers for Disease Control and Prevention) <https://www.cdc.gov/act-early/milestones/index.html>
2. World Health Organization. (2019). Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/311664>. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO
3. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»; за заг. ред. О.В. Низковської. Тернопіль: «Мандрівець», 2017. 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoskillja_2017.pdf
4. Закон України «Про дошкільну освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2024. № 42. Ст.258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
5. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. Ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/15368-24 від 27 серпня 2024 «Щодо організації освітнього процесу в 2024/2025 навчальному році у закладах дошкільної освіти». URL:

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>

7. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/3845-22 від 02.04.2022 «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-di-yi-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
8. Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-148 від 16.03.2021 «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/661/690/35d/66169035d9042510520735.pdf>
9. *Лист МОН від 12.12.2019 №1/9-765 «Щодо організації медико-педагогічного контролю на заняттях з фізкультури в закладах дошкільної освіти»* <https://mon.gov.ua/npa/shodo-organizaciyi-mediko-pedagogichnogo-kontrolyu-na-zanyattyah-z-fizkultur-i-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti>
10. Лохвицька Л. В.Л81 Парціальна програма з основ здоров'я та безпеки життє-діяльності дітей дошкільного віку “Про себе треба знати, про себе треба дбати”. 3-тє вид., зі змінами. Тернопіль : Мандрівець, 2024. 116 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/programi/2024/12/11/partsialna-prohrama-pro-se-be-treba-znaty-pro-sebe-treba-dbaty-11-12-2024.pdf>
11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), нова редакція. № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
12. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку /[Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. – К. : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/navchalni-prohramy-ta-metodychna-literatura/programi-r-ozvitku-ditey>
13. Про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період. Інструктивно-методичні рекомендації (Додаток до листа МОН молодьспорту України від 02.09.2016_№_1/9-456) <https://share.google/XF9zi3KWfS94I8Unb>
14. https://www.instagram.com/svitlana_kushnirs/?pwa=1#